

KWALIFIKACJE W ZAKRESIE GEOLOGII - STAN OBOWIĄZUJĄCY A OCZEKIWANIA

QUALIFICATIONS IN GEOLOGY – CURRENT CONDITION AND EXPECTATIONS

Edyta Sermet, Jerzy Górecki – AGH Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

(pl) DOI: 10.5604/01.3001.0054.5174

Kwalifikacje osób odpowiedzialnych za prowadzenie prac geologicznych regulowano w Polsce po raz pierwszy na początku lat 60. XX wieku. Prawo geologiczne z roku 1960 i przepisy wykonawcze z roku 1963 przetrwały bez większych zmian do roku 1994. W latach 1994-2023 zakres uprawnień geologicznych definiowano w prawie geologicznym i górnictwym (ustawy z roku 1994 i 2011, kilkadziesiąt zmian w ustawach, wielokrotne modyfikacje aktów wykonawczych dotyczących stwierdzania kwalifikacji). Spodziewane uchwalenie nowego prawa geologicznego i górnictwego powinno uwzględniać potrzeby kształcenia geologów kompetentnych. Niniejszy artykuł jest głosem w dyskusji na temat kształtu kwalifikacji zawodowych.

Słowa kluczowe: zawód geolog, kwalifikacje zawodowe

The qualifications of people responsible for carrying out geological works were regulated in Poland for the first time in the early 1960s. The Geological Law of 1960 and the implementing regulations of 1963 survived without major changes until 1994. In the years 1994-2023, the scope of geological qualifications was defined in the geological and mining law (acts of 1994 and 2011, several dozen amendments to acts, multiple modifications of executive acts regarding the certification of qualifications). The expected adoption of the new geological and mining law should take into account the needs of educating competent geologists. This article is a voice in the discussion on the shape of professional qualifications.

Keywords: profession geologist, professional qualifications

Wstęp

Aktualne przepisy Prawa geologicznego i górnictwego określają obowiązek posiadania kwalifikacji w zawodzie geolog w zakresie wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi. Ustalono kategorie kwalifikacji I – IX i XIII, właściwość organów w sprawie stwierdzania posiadania kwalifikacji oraz wymagania dla kandydatów w zawodzie geolog [28, 6].

Obowiązujące regulacje budzą wątpliwości, zwłaszcza od czasu dokonanej w roku 2016 deregulacji dostępu do zawodów geologicznych [27, 14]. Wcześniej dyskusje na temat kształtu uprawnień zawodowych toczyły się od chwili wejścia w życie ustawy PGG z roku 1994 i pierwszych przepisów wykonawczych [4, 21]. Warto dodać, że w latach 1994 – 2023 dokonano kilkadziesiąt zmian w ustawie PGG, w tym ośmiu nowelizacji (ustaw o zmianie ustawy). Przypomina się także o faktycznej nieporównywalności zakresu uprawnień nadanych dożywotnio (bezterminowo) pod rządami prawa z roku 1960 [22].

Przewidywana gruntowna zmiana Prawa geologicznego i górnictwego powinna przewidzieć zarówno nowy model

stwierdzania kwalifikacji kadry kompetentnych geologów jak i system weryfikacji dotychczas przyznanych uprawnień. Warunkiem wstępnym starań o stwierdzenie kompetencji w zawodach geologicznych różnych specjalności należałoby uznać bezwzględnie ukończenie studiów geologicznych (jednolitych magisterskich lub łącznie I i II stopnia) i odbycie rzetelnej, co najmniej kilkuletniej praktyki zawodowej.

Uprawnienia do wykonywania prac geologicznych w latach 1960 - 1994

Kwestia kwalifikacji osób prowadzących prace geologiczne była przed wejściem w życie prawa geologicznego normowana tylko fragmentarycznie [29]. Obowiązujące od roku 1953 Prawo górnictwe [2] wymagało kwalifikacji tylko od osób sprawujących kierownictwo i dozór ruchu zakładów górnictwych prowadzących poszukiwania złóż tzw. kopalin górnictwych, zaś kwalifikacje geologów prowadzących roboty nie podlegające prawu górnictwu nie były określone przepisami. Późniejsze postanowienie sformułowane w Rozporządzeniu Prezesa Centralnego Urzędu

Geologii [15] nakazywało podpisywanie projektów robót geologicznych przez osoby mające ukończone studia wyższe typu geologicznego lub geologiczno-górniczego oraz 3-letnią praktykę zawodową.

W artykule 20 ust. 1 i 2 ustawy Prawo geologiczne [22] i Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z roku 1963 [16] zagadnienie uprawnień geologicznych zostało unormowane w sposób wyczerpujący, zasługujący na wysoką ocenę do chwili obecnej. Rozporządzenie ustanowiło trzy główne specjalności w zakresie sporządzania projektów badań geologicznych i dokumentacji geologicznych:

- poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin,
- poszukiwanie i rozpoznawanie wód podziemnych,
- ustalanie przydatności gruntów dla potrzeb budownictwa i planowania przestrzennego.

Podkreślono zasadę, że uprawnienia te mogą otrzymać, z nielicznymi wyjątkami, tylko osoby mające wykształcenie geologiczne. Ustawowe uregulowanie zagadnień kwalifikacji wywarło wówczas pozytywny wpływ na kierunek kształcenia geologów na wyższych uczelniach, w tym na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym krakowskiej Akademii Górniczo – Hutniczej. Prawdopodobnie wykształcony geolog powinien, poza swoją specjalnością, być przygotowany w zakresie „sztuki geologicznej”, podstawowych nauk geologicznych, geofizyki stosowanej, elementów górnictwa, geodezji i wiertnictwa.

W przypadku kwalifikacji w zakresie sprawowania geologicznego nadzoru nad robotami, niektóre czynności technika dozoru geologicznego mogły wykonywać również osoby o średnim wykształceniu geologicznym.

Przepisy Prawa geologicznego określiły tryb stwierdzania kwalifikacji oraz pozbawiania uprawnień do wykonywania prac geologicznych osób, które wykazały nierzetelność lub niedbałość przy pełnieniu powierzonych im czynności.

Potwierdzenie praktyki zawodowej zapewniało dopuszczenie do egzaminu z przepisów Prawa geologicznego. Samodzielni pracownicy nauki i naukowo-badawczy w zakresie nauk geologicznych uzyskiwali uprawnienia bez obowiązku złożenia egzaminu.

Uprawnienia do wykonywania prac geologicznych stwierdzał w drodze decyzji, w większości specjalności, organ państwowej administracji geologicznej, którym był w latach 1952 – 1985 Centralny Urząd Geologii przekształcony w Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych (lata 1985 – 1989). Tylko w przypadku stwierdzenia uprawnień do sprawowania czynności technika dozoru geologicznego i do kierowania wierceniami do głębokości 30 metrów, wykonywanymi poza obszarem górnictwem i rejonem ochrony górniczej wód leczniczych, organem właściwym był organ do spraw geologii przydziału wojewódzkiej (albo miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej.

Decyzje stwierdzające uprawnienia określały specjalność oraz zakres prac w tej specjalności. Przykładowo – osoby, którym nadano uprawnienia od roku 1964 do początku lat 90. XX wieku, sygnowane do chwili obecnej numerem 02xxxx, mogły:

- sporządzać projekty badań i dokumentacje geologiczne w zakresie poszukiwania i rozpoznawania złóż kopalin stałych, łącznie z oceną warunków hydrogeologicznych w złożu,

- sprawować geologiczny nadzór nad robotami geologicznymi w związku z wyżej wymienionymi czynnościami.

Rok 1991 przyniósł ostatnią nowelizację funkcjonujących odrębnie Prawa górniczego z roku 1953 [2] i Prawa geologicznego z roku 1960 [22]. Zmiana ustawy o prawie geologicznym [23] była nowelizacją niedoskonałą, ale ważną na etapie przemian ustrojowych w Polsce na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego wieku [3].

Artykuł 20 ust. 1 ustawy z roku 1960, mówiący o kwalifikacjach ogólnych, naukowych i zawodowych w zakresie sporządzania projektów badań geologicznych i dokumentacji geologicznych oraz sprawowania geologicznego nadzoru nad robotami związanymi z badaniami geologicznymi, zastąpiono sformułowaniem: „*Prace geologiczne i roboty geologiczne mogą prowadzić osoby o odpowiednich kwalifikacjach naukowych i zawodowych*”. Jeszcze w roku 1992 stwierdzano uprawnienia do wykonywania prac geologicznych w dotychczasowych specjalnościach. W tym czasie trwały już prace zmierzające do uchwalenia nowego Prawa geologicznego i górniczego.

Ewolucja kwalifikacji w zakresie geologii w latach 1994 – 2024

W dniu 4 lutego 1994 r. Sejm RP uchwalił Ustawę Prawo geologiczne i górnicze [24], która weszła w życie 1 września 1994 roku. W artykule 31 ust.1 zapisano, że prace geologiczne zdefiniowane w art. 6 ustawy mogą być wykonywane, dozоровane i kierowane tylko przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, a w art. 31 ust.2 upoważniono Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (nazwa resortu w latach 1989 – 1997) do określenia w drodze rozporządzenia kwalifikacji tych osób i trybu stwierdzania tych kwalifikacji. Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 26 sierpnia 1994 r. w sprawie kwalifikacji do wykonywania, dozоровania i kierowania pracami geologicznymi [7] ustaliło 12 kategorii prac geologicznych (I – XII), w tym 10 w zakresie projektowania, dozоровania, kierowania pracami geologicznymi oraz dokumentowania ich wyników. Sporządzanie dokumentacji złóż kopalin stałych obejmowały kategorie II i III;

- kategoria II: poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin podstawowych oraz metanu z węgla kamiennego,
- kategoria III: Poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin pospolitych.

Podział złóż na kopaliny podstawowe i pospolite wprowadzono w art. 5 ust. 2 i 3 Ustawy PGG [24], zobowiązując zarazem Radę Ministrów (art. 6) do zaliczenia niektórych kopalin pospolitych z określonego złoża do kopalin podstawowych, ze względu na ich rodzaj, ilość lub warunki zalegania. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 1994 roku [17] było zmieniane w roku 1996 [18] i 2001 [19].

Kategorie XI i XII dotyczyły sprawowania dozoru geologicznego nad robotami związanymi z badaniami geologicznymi i kierowania wierceniami:

- kategoria XI: wykonywanie czynności dozoru geologicznego nad robotami geologicznymi z wyjątkiem badań geofizycznych,

- kategoria XII: kierowanie w terenie wierceniami do głębokości 30 metrów, wykonywanymi poza obszarem górniczym.

Egzaminy uprawnieniowe przeprowadzały Główna Geologiczna Komisja Egzaminacyjna przy Ministrze OŚNiL (kategorie I – X) oraz okręgowe geologiczne komisje egzaminacyjne przy wojewodach gdańskim, kieleckim, krakowskim, warszawskim i wrocławskim.

Rozporządzenie przewidywało, że Minister OŚNiL może w przypadkach uzasadnionych przebiegiem pracy zawodowej zwolnić z obowiązku złożenia egzaminu osobę spełniającą warunki naukowe i zawodowe wymagane od osób wykonujących, dozorujących i kierujących pracami geologicznymi.

W roku 1995 zmieniono Rozporządzenie MOŚNiL w sprawie kwalifikacji [8]. Kategoria II objęła poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin podstawowych i dodatkowo pospolitych, zmieniono też brzmienie wymagań dla kategorii IV i V („hydrogeologicznych”). Dodano, że dotychczasowe specjalności kwalifikacji geologicznych odpowiadają następującym kategoriom objętych rozporządzeniem:

- specjalność nr 01 – kategoria I,
- specjalność nr 02 – kategoria II i III,
- specjalność nr 03 – kategoria III,
- specjalność nr 04 – kategoria IV,
- specjalność nr 05 – kategoria V,
- specjalność nr 06 – kategoria VI,
- specjalność nr 07 – kategoria VII,
- specjalność nr 08, 09 i 10 – kategoria XI,
- specjalność nr 11 i 13 – kategoria IX,
- specjalność nr 12 – kategoria X,
- specjalność nr 14 – kategoria XI.

Obszerna nowelizacja Ustawy PGG w dniu 27 lipca 2001 r. [25] dostosowana do wymagań Konstytucji RP z roku 1997 i dyrektyw UE, pozostawiła w mocy świadectwa potwierdzające kwalifikacje. Przewidziano jednocześnie, że kierowanie w terenie robotami geologicznymi (kategoria XII) dotyczy projektowanej głębokości wyrobiska do 100 m [9]. Rozporządzenie nie przewidywało żadnych zwolnień z obowiązku złożenia egzaminu o stwierdzenie kwalifikacji.

Od roku 1997 do 2020 stwierdzenie kwalifikacji w kategorii I – X należało do komisji przy ministrze właściwym do spraw środowiska, tj. Ministrze Środowiska (w roku 2020 ministerstwo zmieniło nazwę na Ministerstwo Klimatu i Środowiska).

Niewielkie korekty wyżej wymienionego rozporządzenia nastąpiły w roku 2004 i 2005 [10, 11]. Najistotniejszą zmianą przepisu z 2001 r. było w roku 2006 (po zmianach tzw. ustawy kompetencyjnej) umocowanie okręgowych geologicznych komisji egzaminacyjnych przy marszałkach województw: dolnośląskiego, małopolskiego, mazowieckiego i pomorskiego [12].

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie nowa Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, ogłoszona 5 stycznia 2011 roku [26]. Kwalifikacje w zakresie geologii, postępowanie w sprawie stwierdzenia kwalifikacji i kwestie odpowiedzialności zawodowej przedstawiono bardzo obszernie w artykułach 50 – 52, 61 – 70 i 77 – 78. Potwierdzając wcześniejsze kategorie kwalifikacji, zmieniono brzmienie zakresu kategorii II i III w związku z wprowadzeniem w Ustawie pojęć złóż kopalin

objętych własnością górniczą i objętych prawem własności nieruchomości gruntowej. Aktem wykonawczym regulującym kwalifikacje w zakresie geologii było Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2011 r. [13] uchylone 31 marca 2016 r. po zmianach ustawy wynikających z deregulacji dostępu do zawodów geologicznych.

Objęcie tzw. III transzą deregulacji dwudziestu zawodów górniczych i związanych z geologią [27] ułatwiło dostęp do stwierdzenia kwalifikacji w zakresie geologii. Po raz pierwszy w regulacji ustawowej pojawiło się – i pozostaje aktualnie – pojęcie „kwalifikacji w zawodzie geolog”, którego kuriozalność polega na tym, że aby zostać geologiem uprawnionym nie trzeba bezwzględnie, w skrajnych przypadkach, ukończyć studiów geologicznych [1]. Rezygnacja z obligatoryjności podstawowych kwalifikacji naukowych, przy częstym pomijaniu w praktyce norm etyki zawodowej, czyni nasz zawód odległym od zawodów zaufania publicznego. Intencja zwiększenia konkurencyjności na rynku usług geologicznych i skrócenia drogi do uzyskania uprawnień stworzyła – naszym zdaniem – niebezpieczeństwo obniżenia jakości prac geologicznych, zwłaszcza w zakresie dokumentowania geologicznego.

Art. 50 ust. 2 Ustawy PGG w wersji obowiązującej od 2016 roku [28] przedstawia listę kategorii kwalifikacji. Zrezygnowano z kat. X („małej geofizycznej”), a dotychczasowe kat. XI i XII zastąpiono kategorią XIII. Ten zapis budzi akurat najmniej wątpliwości, choć wymaga uporządkowania w nowych przyszłych regulacjach.

W ostatnich latach nie nastąpiły większe zmiany w przepisach dotyczących uprawnień geologicznych, poza zmianami w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 sierpnia 2023 roku [6] (zmiana nazwy organu państwowej administracji geologicznej z ministra środowiska na ministra klimatu i środowiska – w roku 2020).

O przyszłości uprawnień geologicznych w Polsce – dyskusyjnie

Czy deregulacja dostępu do zawodów geologicznych faktycznie była „drogą na skróty” w dążeniu do podnoszenia jakości prac geologicznych? Co powinno rozstrzygać w tej kwestii nowe *prawo geologiczne i górnicze*? Poglądy dyskutantów są skrajnie różne – od akceptacji znanej w wielu krajach całkowitej deregulacji, poprzez swoisty „face lifting” istniejącego stanu rzeczy, do radykalnego podniesienia wymagań stawianych osobom odpowiedzialnym za projektowanie badań geologicznych, sporządzanie dokumentacji geologicznych i sprawowanie nadzoru geologicznego nad prowadzonymi badaniami. Należałoby przy tym brać pod uwagę istniejące regulacje w zakresie geologa kompetentnego, zapewniające swobodne i efektywne uprawianie zawodu w Unii Europejskiej [20].

Oczekiwana reforma systemu kwalifikacji zawodowych w ramach nowego prawa geologicznego i górniczego powinna podnieść rangę zawodu geologa. Zmiany mają zarazem nastąpić w warunkach zmniejszonego naboru na studia geologiczne, oraz modyfikacji kierunków studiów i specjalności, niestety w związku z fałszywym obrazem medialnym nauk i zawodów kojarzonych z górnictwem i polityką surowcową. W rzeczywistości rosną potrzeby

w zakresie pozyskiwania kopaliny, zapewnienia dostępu do wód podziemnych dobrej jakości oraz określenia warunków geologiczno-inżynierskich dla potrzeb budownictwa i gospodarki przestrzennej.

Naszym zdaniem, niezbędne jest zwiększenie wymagań stawianych osobom odpowiedzialnym za prowadzenie prac geologicznych, poczynając od bezwzględnego wymogu ukończenia studiów geologicznych, poprzez wydłużenie czasu praktyk zawodowych (w tym praktyk terenowych), aż po zakres i kształt egzaminów uprawnieńowych.

Proponuje się ograniczenie ilości specjalności (kategorii kwalifikacji), np. w sposób następujący:

- specjalność A, „złożowa” z rozbiem na A1 „węglowodory” (dotychczas kat. I) i A2 „kopaliny stałe” (dotychczas kat. II, III), oznaczenie świadectwa PL-A10001, itd.
- specjalność B, „hydrogeologiczna” (dotychczas kat. IV i V), upr. PL-B0001, itd.,
- specjalność C, „geologiczno-inżynierska” (dotychczas kat. VI i VII),
- specjalność D, „geofizyczna” (dotychczas kat. IX),
- rezygnacja z dotychczasowej kat. VIII „kartograficznej” (możliwość wykonywania prac kartografii geologicznej przez osoby z uprawnieniami specjalności A – D w granicach ich kompetencji),
- specjalność E, „czynności dozoru geologicznego” (dotychczas kat. XIII).

Egzaminy w specjalnościach A – D powinny pozostać w gestii komisji egzaminacyjnej przy ministrze właściwym do spraw środowiska, a dla specjalności E – komisji przy marszałkach wytypowanych województw. W skład komisji należałoby włączyć w większym stopniu osoby o dużym doświadczeniu w zakresie praktycznego stosowania wiedzy zawodowej („sztuki geologicznej”). Egzamin ma zapewnić sprawdzenie umiejętności praktycznych kandydata, na tle obowiązujących przepisów prawa. Ważność nowych świadectw kwalifikacyjnych nie powinna przekraczać 10 lat. Warunkiem przedłużenia terminu ważności – na okres np. najwyżej 5 – 10 lat – jest potwierdzenie aktywności zawodowej w ostatnich 5 latach (np. przedstawienie wykazu wykonywanych projektów i dokumentacji geologicznych czy form doskonalenia zawodowego – np. ukończenia studiów podyplomowych odpowiedniej specjalności, aktywnego udziału w konferencjach naukowych, publikacji własnych doświadczeń zawodowych, itd.).

Dotychczasowe decyzje o stwierdzeniu kwalifikacji pozostaną w mocy w okresie przejściowym (np. 2 – 3 lata), po czym nastąpi weryfikacja aktywności zawodowej za ostatnich

5 lat i wydanie – w przypadku pozytywnej oceny – nowego świadectwa w specjalności równoważnej z dotychczasowymi kwalifikacjami.

Szczególnie istotnym elementem systemu stwierdzania kwalifikacji wydaje się bezwzględny warunek ukończenia studiów geologicznych w pełnym wymiarze (jednolitych magisterskich lub dwustopniowych – w całości geologicznych), gdyż tzw. system boloński nie zapewnia kompletnego i wszechstronnego przygotowania absolwenta uczelni do prac projektowych i sporządzania dokumentacji geologicznych.

Radykalnej zmiany wymaga traktowanie praktyki zawodowej, czasu jej rozpoczęcia, okresu trwania, specyfikacji zadań, w tym określenia czasokresu prac terenowych oraz uszczegółowienie form potwierdzania odbycia praktyk (udziału w sporządzaniu projektów robót geologicznych i dokumentacji geologicznych oraz udziału w wykonywaniu dozoru lub kierowaniu w terenie robotami geologicznymi). Aktualne wymagania, zwłaszcza po nadmiernej deregulacji dostępu do zawodów geologicznych, nie spełniają ani oczywistych potrzeb lepszego przygotowania praktycznego, ani standardów międzynarodowych. Praktyka zawodowa do chwili uzyskania uprawnień nie powinna być krótsza aniżeli np. 5 lat i przewidywać większy, niż obecnie udział w pracach terenowych.

Wnioski

Zmiany w systemie stwierdzania kwalifikacji geologicznych są nieodzowne. Wcześniejsze dyskusje na ten temat [4, 21] nie przyniosły do tej pory zadowalających rezultatów. Zamiast działań na rzecz poprawy standardów uprawnieńowych, nastąpiła niefortunna deregulacja dostępu do zawodu geologa [1]. Nie podjęto choćby próby zmian zasady „dożywnotniego” uznawania kwalifikacji. Zaniechano starań o podnoszenie rangi zawodu poprzez określenie norm etyki zawodowej [5]. Uznając konieczność stałego podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia zawodowego, postuluje się zwiększenie wymagań w związku ze staraniami o stwierdzenie kwalifikacji geologicznych. Tylko odpowiednie wykształcenie (pełnowymiarowe studia geologiczne) i przynajmniej kilkuletnie, praktyczne doświadczenie zawodowe dają podstawę uzyskania statusu osoby uprawnionej do sporządzania projektów badań i dokumentacji geologicznych w określonej specjalności. Istotną zmianą powinno być przyznawanie uprawnień na okres zamknięty, nie dłuższy niż dziesięć lat. Przedłużenie ważności świadectw kwalifikacyjnych byłoby możliwe po pozytywnej ocenie aktywności zawodowej w ciągu ostatnich np. 5 lat.

Literatura

- [1]. Dekret z dnia 6 maja 1953 r. *Prawo górnicze*, Dz. U. 1953 nr 29 poz. 113
- [2]. Górecki J., Mucha J., Sermet E. – *Nadmierna deregulacja dostępu do zawodów geologicznych*. *Górn. Odkryw.* 2/2016, s. 32-34
- [3]. Lipiński A. – *O potrzebie reformy prawnych przesłanek funkcjonowania geologii i górnictwa*. *Zesz. Nauk. IGSMiE PAN*, nr 5, 2013, s. 249-258
- [4]. Lipiński A., *Podstawowe instytucje prawa geologicznego. Zakres i kluczowe pojęcia ustawy*. *Przeł. Geol.*, nr 4, 1992, s. 264-267

- [5]. Nieć M. – *Problemy etyczne w dokumentowaniu i zagospodarowaniu złóż, relacji między dokumentacją geologiczną a PZZ oraz poprawności ich wykonywania*. Gór. Odkr., nr 2, 2013, s. 5-8
- [6]. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie kwalifikacji w zawodzie geolog, Dz. U. 2023 poz. 1756
- [7]. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 sierpnia 1994 r. w sprawie kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi. Dz. U. 1994 nr 93 poz. 445
- [8]. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 7 czerwca 1995 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi. Dz.U. 1995 nr 70 poz. 354
- [9]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 czerwca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kategorii prac geologicznych, kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania tymi pracami oraz sposobu postępowania w sprawach stwierdzania kwalifikacji. Dz.U. 2005 nr 110 poz. 934
- [10]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie geologii. Dz.U. 2011 nr 275 poz. 1629
- [11]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 czerwca 2006 r. w sprawie kategorii prac geologicznych, kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania tymi pracami oraz sposobu postępowania w sprawach stwierdzania kwalifikacji. Dz.U. 2006 nr 124 poz. 865
- [12]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie kategorii prac geologicznych, kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania tymi pracami oraz sposobu postępowania w sprawach stwierdzenia kwalifikacji. Dz.U. 2001 nr 153 poz. 1776
- [13]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie geologii, Dz. U. 2016, poz. 425
- [14]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 sierpnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kategorii prac geologicznych, kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania tymi pracami oraz sposobu postępowania w sprawach stwierdzania kwalifikacji. Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1868
- [15]. Rozporządzenie Prezesa CUG z dnia 10 grudnia 1957 r. w sprawie zasad sporządzania i zatwierdzania projektów robót geologicznych. MP 1957 nr 98, poz. 577
- [16]. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1963 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do sporządzania projektów badań geologicznych, dokumentacji geologicznych, sprawowania nadzoru i prowadzenia niektórych robót objętych prawem geologicznym. Dz. U. z dnia 17 sierpnia 1963 r., nr 35, poz. 204
- [17]. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 1994 r. w sprawie określenia złóż wód zaliczonych do solanek, wód leczniczych i termalnych oraz innych kopalin leczniczych, a także w sprawie zaliczenia kopalin pospolitych z określonych złóż do kopalin podstawowych. Dz. U. 1994 nr 89, poz. 417
- [18]. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2001 r. w sprawie złóż wód podziemnych zaliczonych do solanek, wód leczniczych i termalnych oraz złóż innych kopalin leczniczych, a także zaliczenia kopalin pospolitych z określonych złóż lub jednostek geologicznych do kopalin podstawowych. Dz. U. 2001 nr 156, poz. 1815
- [19]. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia złóż wód zaliczonych do solanek, wód leczniczych i termalnych oraz innych kopalin leczniczych, a także w sprawie zaliczenia kopalin pospolitych z określonych złóż do kopalin podstawowych. Dz. U. 1996 nr 14 poz. 75
- [20]. Szamałek K. – *Geolog kompetentny – standardy międzynarodowe*. Abstrakty XXIV Sem. z cyklu „Metodyka rozpoznawania...” Wyd. Poltegor-Instytut IGO, Wrocław, 2024
- [21]. Szamałek K., Szuflicka M. – *Kwalifikacje geologiczne – potrzeby zmian*. Biul. PIG, nr 466, 2016, s. 297-300
- [22]. Ustawa z dnia 16 listopada 1960 r. o prawie geologicznym, Dz. U. PRL z dnia 26 listopada 1960 r., nr 52, poz. 303
- [23]. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. 2001 nr 110 poz. 1190
- [24]. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze, Dz. U. 1994 nr 27, poz. 96
- [25]. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów, Dz. U. 2015, poz. 1505
- [26]. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981
- [27]. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, Dz. U. 2023.633 (tekst jednolity)
- [28]. Ustawa z dnia 9 marca 1991 r. o zmianie ustawy o prawie geologicznym. Dz. U. 1991 nr 31 poz. 129
- [29]. Żółtowski Z., *Prawo geologiczne*. Komentarz. Wyd. Geol., Warszawa 1964